Merkezi Diyarbakır'da bulunan Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi

Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi (DİTAM) tarafından hazırlanan, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır ve Batman Eczacı Odası'nın desteklediği 'Sağlıkta Dil sorunu; Diyarbakır Örneği' konulu araştırmanın sonuçları açıklandı. Araştırma sonuçları, 2 milyon kişinin Kürtçeden başka dil bilmediğini ortaya çıkardı.

DİTAM Başkanı Mehmet Kaya, yaptıkları çalışmanın sonucunda sağlık hizmetlerinin erişiminde dilden kaynaklanan engellerin ortadan kaldırılabilmesi için ne gibi önlemler alınabileceğini tespit etmeye çalıştıklarını ifade etti. Araştırma sonuçları Başbakanlık, ilgili Bakanlıklar, Siyasi Partilerin Genel Merkezleri, STK'lara, ilgili kamu kurum ve kuruluşlara gönderilecek.

Kaya, Diyarbakır'da çalışan hekim ve eczacıların, bu ilde konuşulan Kürtçeyi ne ölçüde bildiklerini ortaya koymayı ve hastalarla aynı dili konuşamayan hekim ve eczacıların sağlık hizmetlerinin verilmesinde, hastaların teşhis ve tedavisinde, dolayısıyla sağlık haklarını kullanmasında bir engel olup olmadığını araştırmayı amaçlayan çalışmanın ortaya çıkardığı verilerin önemli olduğunu söyledi.

Mehmet KAYA

Sait BAYRAM

Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi tarafından hazırlanan, Diyarbakır Tabip Odası, Diyarbakır ve Batman Eczacı Odası'nın desteklediği 'Sağlıkta Dil sorunu; Diyarbakır Örneği' konulu araştırmanın sonuçları bir basın toplantısı ile açıklandı. Kitaplaştırılan araştırma Kürtçe, Türkçe ve İngilizce basıldı.

Katılımcılar

The Green Park Otel'de düzenlenen basın toplantısına, Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi Başkanı Mehmet Kaya, Diyarbakır Eczacı Odası Başkanı Ferat Değer, DİTAM Başkan Yardımcısı Sedat Yurttaş, Türkiye İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır İl Temsilcisi Mehmet Selim Ölçer, DİTAM Sağlık Komisyonu Başkanı Hasan Güneş, DİTAM Yönetim Kurulu üyeleri Mesut Azizoğlu ve Metin Toprak katıldı.

DİTAM bir düşünce kuruluşudur

Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi Başkanı Mehmet Kaya, yaptığı açıklamada DİTAM'ın, 2010 yılında 40'a yakın doktor, eczacı, avukat, gazeteci, Akademisyen, STK temsilcisi gibi farklı mesleklerden ve bölge insanları tarafından kurulan bir düşünce kuruluşu olduğunu söyledi. Kaya, söz konusu kuruluşun amaçlarına değinirken ise, "DİTAM'ın temel amacı, bölgenin ve Türkiye'nin sorunlarının çözümü ile ilgili doğru bilgilere ulaşmak, bu bilgileri toplum ile paylaşarak kamuoyu yaratmak ve bu anlamda doğru çözümün oluşmasına katkı koymaktır. Bu manada yapısındaki uzmanlardan oluşan komisyonların yaptıkları çalışmalarla bu tür raporlar hazırlamaktadır" diye konuştu.

Sağlık hizmetlerine ilişkin sorunlar

Dünyanın birçok ülkesinde, sağlık hizmetinin vatandaşlara eşit sağlanmasının devletin en önemli görevleri arasında kabul edildiğini vurgulayan Kaya, "Sağlık hizmetinin bölge insanına ulaşmasında alt yapı yetersizliği, sağlık personel azlığı gibi sorunların yanı sıra, anadili ile sağlık hizmeti alamamanın yarattığı sorunda, sağlık hizmeti alamamada önemli bir sorun olarak bölgede karşımıza çıkmaktadır. Günümüz tıp dünyasında hastalıkların teşhis ve tedavisinde gelişen tanı aygıtlarına rağmen, birincil derecede etkili faktörün 'anam nez' denen hasta öyküsü olduğu bugün, tüm tıp ve sağlık çevrelerince kabul edilen bir gerçektir. Aynı şekilde tedavi hizmetlerinin yüzde 80'i hekim tarafından yazılan reçete ile sağlanmaktadır" dedi.

2 milyon insan Türkçe bilmiyor

Kaya, Kürtlerin yoğunluklu yaşadıkları bölgelerde 2 milyon insanın Türkçe bilmediğini belirterek, "Her gün bu 2 milyon insanın önemli bir kısmı anadillerini bilmeyen insanların olduğu kurumlara giderek nüfus islerini yapmakta, tapu çıkarmakta veya gayrı menkulünü satmakta, noter işlemi yapmakta, ifade vermekte ve tedavi olmaya çalışmaktadır. Bunları yaparken anlamadığı bir dilde cevaplar alarak sorununu çözmeye çalışmaktadır. Anadilde eğitim alamamanın yarattığı bu sorunların ve bağlı travmaların bir an önce ortaya konması ve çözümcü yaklaşımlar üretilmesi zorunluluğu bulunmaktadır" şeklinde konuştu.

Alınacak önlemlerin tespiti

DİTAM olarak; Diyarbakır'da çalışan hekim ve eczacıların, bu ilde konuşulan Kürtçeyi ne ölçüde bildiklerini ortaya koymayı ve hastalarla aynı dili konuşamayan hekim ve eczacıların sağlık hizmetlerinin verilmesinde, hastaların teşhis ve tedavisinde, dolayısıyla sağlık haklarını kullanmasında bir engel olup olmadığını araştırmayı amaçlayan bir çalışma yaptıklarını da belirten Kaya, "Çalışma sonucunda sağlık hizmetlerinin erişiminde dilden kaynaklanan engellerin ortadan kaldırılabilmesi için ne gibi önlemler alınabileceğini tespit etmeye çalıştık" dedi.

İletişim sorunu

DİTAM Başkanı Kaya, amaçlarının hekim ve eczacının dilden kaynaklanan iletişim sorunlarının yaygınlığını tespit etmek ve dilden kaynaklanabilecek iletişim sorunlarının, sağlık hizmetlerinin sunumuna ve bu hizmetlere erişime etkilerini incelemek olduğuna da vurgu yaptı. Kaya, bu konuda "Yapılan çalışmada çıkan sonuçlara bir istatiksel sonuç olarak değil, yüzde 1'lik bir değerin; bir insanın, bir çocuğun, bir kadının yasam hakkını elinden alan bir sonuç olarak bakarsak, sorunun boyutunu daha doğru algılarız diye düşünüyoruz. Bizim yüzde olarak ifade ettiğimiz bu oranların gelişmiş ülkelerde binde hatta on binde bir olarak ifade edilen sonuçlar olarak ortaya çıktığını da buradan hatırlatmak isterim" diye konuştu.

Kaya'dan teşekkür

Kaya, "Bu projenin hayata geçmesinde basta Sağlık Komisyonu ve Proje ekibimiz olmak üzere, projemize bilimsel desteklerini esirgemeyen Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı uzmanı Prof. Dr. Günay Saka'ya, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Sosyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Rüstem Erkan'a, projeyi destekleyen Diyarbakır Tabip Odası'na, Diyarbakır ve Batman Eczacı Odası'na, Hedef Aliance, Açık Toplum Enstitüsü'ne ve tasarım çalışmasını yapan Özlem Ölçer'e teşekkürlerimizi sunarız" dedi.

Sonuçlar ilgili yerlere gönderilecek

Kaya, Araştırma sonuçlarının Başbakanlık, ilgili Bakanlıklar, Siyasi Partilerin Genel Merkezleri, Sivil toplum Kuruluşları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına gönderileceğini de sözlerine ekledi.

Kadınlarımız sağlık sorunlarını dile getiremiyordu

Diyarbakır Eczacı Odası Başkanı Ferat Değer ise, geçmiş yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde araştırmalar yapıldığında kadın ve çocuk ölüm oranlarından çok fazla olduğunun ortaya çıktığını ifade ederek, "Bunun aslında en derin nedenlerinden biri de özellikle kadınlarımızın kendi

Ferat DEĞER

(DİTAM)'nin 'Sağlıkta dil sorunu' anket ve araştırmasından çıkan sonuç;

2 milyon kişi Kürtçeden başka bir dil bilmiyor

Hasan GÜNEŞ

sağlık sorunlarını doktorlara iletememesinden kaynaklanıyordu. Bizim 2005-2007 yılları arasında bu konu ile ilgili bir projemiz vardı. Gebe kadınları, doktor ve ebelere ulaştırma konusunda bir proje hazırlamıştık. Bugün de çalışmaya baktığımda, özellikle dil bilmeyen veya anketler içerisinde eczacı ve doktorlar üzerinde yapılan çalışmalarda dil sorununu kadınların yaşadığını görüyoruz. Hastalarımızın içerisinde dil sorununu yine kadınlarımız yaşıyordu. Erkeklerimiz sokakta veya dışarıda oldukları için Türkçeyi daha rahat kullanabiliyorlardı. Eczacı Odası olarak, bu sorunumuzu en asgariye indirebilmek için kendi odamızda Kürtçe ve Zazaca dil kursları açmış bulunmaktayız. Bu anlamda, ben bu çalışmayı yapan arkadaşlarıma teşekkür ediyorum" diye konuştu.

Güneş, araştırmanın sonuçlarını açıkladı

Açılış konuşmalarının ardından DİTAM Sağlık Komisyonu Başkanı Hasan Güneş, 'Sağlıkta Dil sorunu; Diyarbakır Örneği' konulu araştırmanın sonuçlarını rakamlarla açıkladı.

Bu alanda yapılan ilk çalışma

Araştırmanın amacına değinerek, konuşmasına başlayan Güneş, "DİTAM Diyarbakır İli'nde çalışan hekim ve eczacıların hastalarla aynı dili konuşamamasının, sağlık hizmetlerinin verilmesinde, hastalıkların teşhis ve tedavisinde, dolayısıyla da sağlık haklarının kullanılmasında bir engel olup olmadığını tespit etmeyi amaçlayan çalışmayı yapmıştır. Çalışma sonucunda sağlık hizmetlerine erişimde dilden kaynaklanan engellerin ortadan kaldırabilmesi için ne gibi önlemler alınabileceği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma Diyarbakır ile sınırlı olsa da bu alanda yapılan ilk çalışma özelliğini taşımaktadır" diye konuştu.

Hekimlere 37, eczacılara 33 soru

Güneş, Eylül-Kasım 2011 tarihleri arasında yapılan araştırmada, Diyarbakır'da fiili olarak çalışan bin 824 hekimden, araştırma sürecinde 59'u kadın, 218'i erkek olmak üzere toplam 277 hekime ulaşıldığını ifade etti. Güneş, Diyarbakır merkezde 280, toplamda ise 415 eczacı bulunduğunu, bu çalışmanın sonucunda 7'si kadın olmak üzere toplam 42 eczacıya ulaşıldığını söyledi. Güneş, DİTAM sağlık komisyonunca, hekim ve eczacılara yönelik hazırlanan anketlerde hekimlere toplamda 37, eczacılara da 33 soru yöneltildiğini vurguladı.

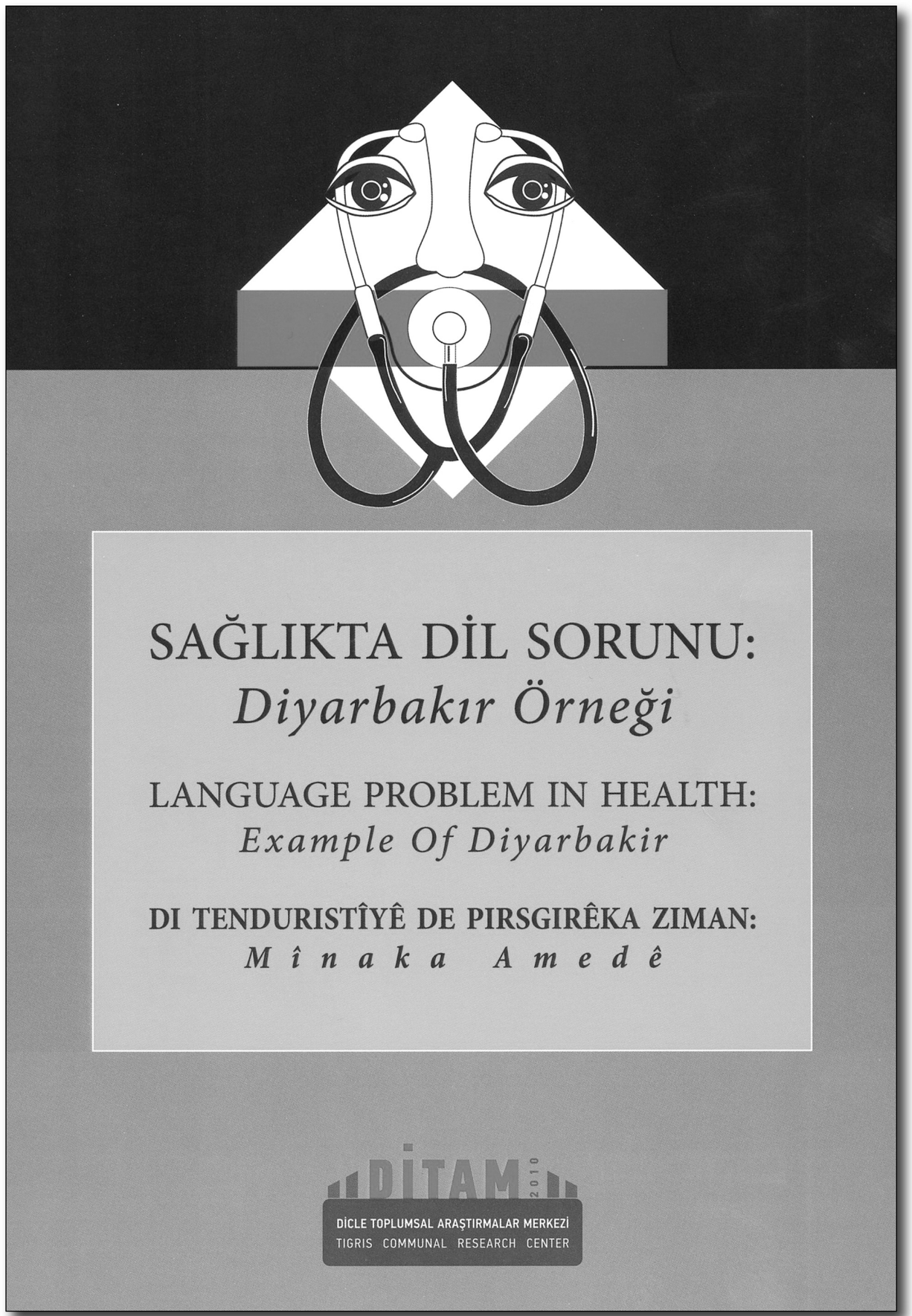
Hekimlerin yarısının anadili Türkçe değil

Araştırmanın sonuçlarına da değinen Güneş, Diyarbakır'da görev yapan hekimlerin yarısının anadilinin Türkçe olmadığını belirterek, şöyle dedi:

"Hekimlerin yarısı Kürtçeyi anlayıp konuşabilmekte, dörtte biri ise Kürtçeyi sadece anlayabilmektedir. Hasta-hekim iletişiminde Türkçe kullanımı yaygın olmakla birlikte, Kürtçe ve 'Türkçe-Kürtçe birlikte' iletişim kurmak da önemli düzeydedir. Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre, hastaların önemli bir kısmı Kürtçe iletişim kurmak istemektedirler. Buna karşılık anadili Türkçe olan hekimler zamanla hastanın dilini öğrenebilmektedir. Aynı anadile sahip hekim ve hastalar bu dilde iletişim kurmaktadırlar."

Dil sorunu yaşıyorlar

Güneş, hekim ve eczacıların yaşadığı dil sorunlarıyla ilgili istatistikleri verirken ise, "Hekimlerin yüzde 17'si sıklıkla, yüzde 46,4'ü ise bazen, ikisi birlikte düşünüldüğünde yüzde 64,1'i, eczacıların 26,2'si sıklıkla, yüzde 45,2'si bazen, ikisi birlikte düşünüldüğünde yüzde 74,4'ü hastaları ile iletişimde dil sorunu yaşamaktadırlar. Kürtçe bilen kadın hekim oranı erkek hekimlere göre daha düşük olduğundan kadın hekimler iletişimde daha fazla sorun yaşamaktadırlar. Hekimler Türkçe bilmeyen hastalarla hastanın dilini kullanarak, ancak hasta yakınları veya sağlık personeli aracılığıyla iletişim kurmaktadırlar. Erkek hekimler Kürtçeyi daha çok bilmekte ve Türkçe bilmeyen hastalarla iletişimde kullanmaktadırlar. Dilden kaynaklanan iletişim sorunları, 'öykü alma, tanı koyma, fazla tetkik isteme, yanlış tanı koyma, önerilen tedaviyi anlamama, hastaların soru soramaması' gibi mesleki uygulamalarda yüzde 3,6-yüzde 21,6 arasında değişen oranlarda her zaman ve sıklıkla sorun yaşadıklarını belirtmektedirler. Anadili Türkçe olmayan hekimler ve erkek hekimler dil sorununa daha duyarlıdır"

Dil bilen sağlık çalışanları istihdam edilmeli

Güneş, Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi'nin, araştırma ile ilgili olarak belirlediği önerileri ise şöyle sıraladı:

"Bölgede başta Kürtçe olmak üzere diğer dilleri konuşabilen sağlık çalışanlarının istihdamı ekonomik ve sosyal politikalarla teşvik edilmelidir. Bölgede görev yapacak sağlık personelinin başta Kürtçe olmak üzere konuşulan dilleri öğrenmesi teşvik edilmelidir. Özellikle yaşlı ve kadın hastalara sağlık hizmet vermek üzere sağlık kuruluşlarında tercüme yapacak sağlık çalışanı bulundurulmalıdır. Sağlıkta dil sorununun kalıcı çözümü için sağlık eğitimi veren kuruluşların eğitim süreçlerinde Kürtçe ve diğer konuşulan dillerin öğrenilmesi kolaylaştırılmalıdır. Sağlık hizmeti sunan kurumlarda bütün tedavi süreçlerinde alınan bilgilendirilmiş ONAM formlarının Kürtçe ve diğer konuşulan dillerde hazırlanıp, hastalara istedikleri ve anladıkları dilde imzalatılması sağlanmalıdır. Başta eczaneler olmak üzere sağlık alanında kullanılabilen, her yerde okuma-yazma ve Türkçe bilmeyen nüfusa yönelik resimli anlatımlar geliştirilmeli ve iletişim sorununun çözümü için geçici bir alternatif olarak başta meslek örgütleri tarafından gündeme alınmalı ve Sağlık Bakanlığı tarafından bu resimli anlatımların geliştirilmesi teşvik edilmelidir. Sağlık Bakanlığı'nca ruhsatlandırılan ve Türkiye kullanımda olan ilaçların kullanımı ile ilgili olan prospektüslere Kürtçe özet eklenmelidir. Hasta-Sağlık çalışanı iletişiminde dilden kaynaklanan sorunların ayrıntılı olarak ortaya çıkarılması için daha kapsamlı çalışmalar ihtiyaç vardır"

